

BUITENGEBIED FRANEKERADEEL AANVULLENDE INFORMATIE PASSENDE BEOORDELING

Datum: 1 juli 2013

Van: Eric van der Aa en Evert Stellingwerf (Rho Adviseurs voor leefruimte)

Aanleiding

Voor de nieuwe bestemmingsplannen buitengebied van de gemeente Franekeradeel is een planMER en passende beoordeling opgesteld. Tijdens het locatiebezoek van de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) is gevraagd om nadere informatie ten aanzien van de passende beoordeling.

Opzet van deze notitie

De vragen daarover zijn door de Commissie mer hebben betrekking op selectie van gebieden en soorten die zijn meegenomen in de passende beoordeling. Onderstaand wordt eerst de vraagstelling van de Commissie herhaald. Daarna wordt ingegaan op de selectie van gebieden. Tot slot worden per relevant Natura 2000-gebieden de ecologische effecten van stikstofdepositie beschreven.

Vraagstelling Commissie mer

“Soorten

In de Passende beoordeling wordt een groot aantal Natura 2000 gebieden genoemd binnen een straal rond de gemeente Franekeradeel, die als gevolg van het Voornemen mogelijk beïnvloed worden door stikstofdepositie en waar mogelijk significante effecten spelen. In de bespreking vindt een trechtering plaats waarbij uiteindelijk 3 gebieden zijn overgebleven (Duinen Terschelling, Alde Feanen en Waddenzee). Deze gebieden worden als maatgevend beschouwd voor de overige gebieden. In de Passende beoordeling is deze trechtering niet navolgbaar gepresenteerd, bijvoorbeeld doordat een tabel met habitats met de meest kritische KDW's per gebied ontbreekt. Ook worden de effecten op aangewezen soorten van vogelrichtlijngebieden van bijvoorbeeld Grote wielen en IJsselmeer, die gevoelig zijn voor vermesting, niet beschreven (zie site ministerie EZ), dan wel niet is aangegeven waarom deze gebieden in de trechtering niet zijn overgebleven.

Ook is de aangegeven gevoeligheid voor vermesting van soorten van de Duinen van Terschelling (tabel 4.4) en Alde Feanen (tabel 4.7) niet geheel conform de Effectenindicator van het Ministerie. In een aanvulling dient e.e.a. nader te worden uitgewerkt en toegelicht.

Effectbeschrijving.

Bij de bespreking van verschillende gebieden worden de ecologische gevolgen te veel in algemene zin besproken, waarbij de gebiedspecifieke context te veel buiten beschouwing blijft. De evaluatie dient meer te worden geschreven vanuit de context van het gebied. De concept beheerplannen bieden daarvoor aanknopingspunten.

Voorbeelden:

Alde Feanen

Men gaat er van uit dat de gevolgen van stikstof op Blauwgraslanden door beheer kunnen worden gemitigeerd, mede doordat de kwelstromen in de Alde Feanen worden hersteld. Men gaat er aan voorbij dat de meeste blauwgraslanden in het gebied in een situatie liggen, waarbij sprake is van een waterhorst en er dus sprake is van infiltratie. Daarom is kwelherstel in belangrijke mate niet mogelijk.

Ook de redenering bij Kalkhoudende moerassen is niet valide omdat geen beeld wordt geschetst van de trend van de afgelopen decennia. Het vaststellen van een goede kwaliteit in de huidige situatie in termen van de systematiek van N2000 houdt niet in dat de kwaliteit op niveau is gebleven. Immers de kwaliteitklassen van de Habitats binnen de systematiek van N 2000 zijn zeer ruim. Bovendien wordt er in de redenering impliciet van uitgegaan dat het concept van KDW niet deugd.

Duinen Terschelling

Terecht wordt gesteld dat de effecten van overschrijding van de KDW in een duin milieu complex is. Er wordt bijvoorbeeld aangegeven dat effecten van Stikstof in kalkrijke duinen minder groot zijn dan in de ontkalkte duinen, omdat P(fosfaat) is gefixeerd en voor de groei limiterend is. Ook hier is de beschouwing te abstract en houdt te weinig rekening met werkelijk opgetreden trends in de ontwikkeling van de duingraslanden. De ervaring leert dat ook kalkrijke duingraslanden ernstig kunnen zijn vergrast door atmosferische depositie. Oppervlakkige ontkalking (standplaatsstratificatie) kan daar bijvoorbeeld aan bijdragen.

*De conclusie in op blz. 35 van de PB dat de effecten van stikstof op H2130A en H2190C door het voornemen **mogelijk significant** zijn en niet **significant**, ondanks dat de KDW wordt overschreden, wordt niet gestaafd door concrete trends in kwaliteit van deze habitats in het gebied."*

Selectie relevante Natura 2000-gebieden

Een groot deel van de stikstofbijdrage van uitbreidingen bij veehouderijen slaat op relatief korte afstanden neer. De afstand van het plangebied tot de stikstofgevoelige delen van de Natura 2000-gebieden in de omgeving is daarom in belangrijke mate bepalend voor de relevantie van deze Natura 2000-gebieden voor deze passende beoordeling.

Op basis van regelgeving of jurisprudentie zijn geen vaste afstanden waarbinnen de effecten van stikstofdepositie in beeld moet worden gebracht. Omdat de effecten van veehouderijen op grote afstand nog wel aanwezig zijn, maar een zeer beperkt aandeel hebben in de totale stikstofdepositie, wordt in deze passende beoordeling alleen gekeken naar Natura 2000-gebieden die het dichtst bij het plangebied liggen. In de onderstaande tabel is aangegeven welke Natura 2000-gebieden binnen een straal van 40 kilometer rondom de plangebieden aanwezig zijn en of en in welke mate deze gebieden gevoelig zijn.

Voor vrijwel alle gebieden geldt dat de achtergronddepositie ter plaatse hoger is dan de kritische depositie van de meest gevoelige habitats. In al deze gebieden is daarom sprake van een overbelasting van vermestende- en/of verzurende stoffen. Naarmate de gebieden verder weg zijn gelegen is deze overbelasting steeds minder te relateren aan bronnen in de gemeente Franekeradeel. Daarnaast komen in vrijwel alle gebieden soorten voor wiens leefgebied gevoelig is voor extra stikstofdepositie. Alleen in de Witte en Zwarte Brekken is dat niet het geval.

Alle Natura 2000-gebieden in tabel 1 (m.u.v. Witte en Zwarte Brekken) zullen daarom nader worden beoordeeld t.a.v. de gevolgen van stikstofdepositie vanuit het plangebied Franekeradeel.

Natura 2000 gebied	Kritische depositiewaarde meest kritische habitatype (in mol N/ha/jr)	Meest stikstofgevoelige soorten ¹	Afstand gevoelig habitat/leefgebied tot het plangebied
Alde Feanen	714: Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) (H7140B)	Meervleermuis, bruine kiekendief, porseleinhoen, zwarte stern, snor en rietzanger	19 km
Groote Wielen	n.v.t.	Meervleermuis, bruine kiekendief porseleinhoen, rietzanger	16 km
Deelen	n.v.t.	zwarte stern, roerdomp, en rietzanger	23 km
Sneekermeeergebied	n.v.t.	porseleinhoen, rietzanger	14 km
Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	2143: Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (3150baz)	Meervleermuis, porseleinhoen	13 km
Witte en Zwarte brekken	n.v.t.	n.v.t.	14 km
IJsselmeer	1214: Overgangs- en trilvenen, trilvenen (7140A)	Meervleermuis, porseleinhoen, snor en rietzanger	10 km
Van Oordts Mersken	714: *Heischrale graslanden, vochtige, kalkarme variant (6230vka)	Paapje	29 km
Wijnjeterper Schar	714: *Heischrale graslanden, vochtige, kalkarme variant (6230vka)	n.v.t.	37 km
Waddenzee	1240: Grijs duinen kalkrijk (H2130A)	Nauwe korfslak, blauwe kiekendief, velduil	>69 km ²
Duinen Vlieland	714: Grijs duinen (heischraal), H2130C	Porseleinhoen, blauwe kiekendief, tapuit, groenknolorchis	27 km
Duinen Terschelling	714: Grijs duinen (heischraal), H2130C	Drijvende waterweegbree, blauwe kiekendief, velduil,	19 km

- Op 13 maart 2013 is een wijzigingsbesluit gepubliceerd in de Staatscourant, welke betrekking heeft op 13 Natura 2000-gebieden. Met dit besluit zijn de zogenaamde complementaire doelen voor deze gebieden komen te vervallen. In tabel 3.1. is daarom geen rekening gehouden met eventuele complementaire soorten.
- Het plangebied grenst direct aan het Natura 2000-gebied Waddenzee. De dichtstbijzijnde stikstofgevoelige habitattypen zijn echter op circa 69 km afstand aanwezig op Rottumeroog. De achtergronddepositie is hier aanzienlijk lager dan de kritische depositie van het te beschermen habitat H2130A. De stikstofgevoelige soorten blauwe kiekendief en velduil komen wel op relatief korte afstand voor (Boschplaat Terschelling)

		rietzanger, paapje, tapuit, groenknolorchis	
Duinen Ameland	714: Grijs duinen (heischraal), H2130C	Porseleinhoen, roerdomp, blauwe kiekendief, velduil, rietzanger tapuit, grauwe klauwier, groenknolorchis	21 km

	Gevoelig voor N-depositie en/of achtergronddepositie te hoog
	Niet gevoelig voor N-depositie en/of achtergronddepositie voldoende laag

Tabel 1 Relevante omliggende Natura 2000-gebieden

Alde Feanen

Gevolgen N-depositie voor habitats

In het ontwerp-beheerplan (2012) voor dit Natura 2000-gebied wordt het probleem stikstofdepositie relatief mild beoordeeld ondanks het feit dat de achtergronddepositie voor veel habitats te hoog is. Onderstaande tabel laat dit oordeel zien.

Habitattype	Oordeel ontwerp-beheerplan Alde Feanen m.b.t. N-depositie
H3150 Eutrofe meren	Geen knelpunt
H4010B Vochtige heide	Geen knelpunt
H6410 Blauwgraslanden	Mogelijk knelpunt
H7140B Overgangs- en trilvenen	Knelpunt
H7210 * Kalkhoudende moerassen	Mogelijk knelpunt
H91D0 * Veenbossen	Geen knelpunt

Tabel 2 Effecten extra stikstofdepositie op habitats Alde Feanen (in mol N/ha/jr)

In tegenstelling tot wat in de passende beoordeling van januari 2013 wordt gesteld biedt versterking van de kwelinvloeden geen soelaas voor het habitat blauwgraslanden, vanwege de sterke wegzijging naar lager gelegen landbouwgebieden in de omgeving. Het ontwerp-beheerplan stelt in dit verband: *“Een zorgvuldig maaibeheer, in combinatie met inundaties met (voorgezuiverd) boezemwater, is de enige voor de hand liggende optie om het huidige – matig ontwikkelde - schraalland in stand te houden.”*

Op grond van het ontwerp-beheerplan en de berekende stikstofdepositie van het plangebied wordt geconcludeerd dat op grond van het trendscenario (en zeker op grond van het maximale scenario) significant negatieve effecten op de habitattypen *Blauwgraslanden*, *Overgangs- en trilvenen* en *Kalkhoudende moerassen* niet zijn uitgesloten.

Gevolgen N-depositie voor soorten

In het planMER wordt in Tabel 4.7 per kwalificerende soort een overzicht gegeven van de kritische factoren voor behoud en herstel van de (populaties van) de betreffende soorten. Dit overzicht is gebaseerd op de profielendocumenten voor de afzonderlijke soorten. Deze Natura 2000 profielendocumenten (LNV, 2008) geven een toelichting op relevante ecologische kenmerken en vereisten van de habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten uit het Natura 2000 doelendocument (LNV 2004) waarvoor Natura 2000-gebieden zijn

aangewezen en instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd. Op basis van uitgebreide inventarisaties van bestaande gegevens zijn de abiotische randvoorwaarden voor de habitattypen en de ecologische vereisten die aan de omgeving worden gesteld, in beeld gebracht. In de profieldocumenten van de habitatsoorten en de vogelsoorten zijn de ecologische vereisten die zij stellen aan hun leefomgeving toegevoegd.

In de profielendocumenten worden vermessing, verzuring en/of stikstofdepositie genoemd als relevante kritische factor voor de kwalificerende soorten bruine kiekendief, porseleinhoen, zwarte stern, snor en rietzanger. Ten aanzien van de soorten bittervoorn, grote en kleine modderkruiper, rivierdonderpad en meervleermuis is vermessing of verzuring geen kritische factor, aldus de profielendocumenten. Echter; uitgaande van de *Effectenindicator* van het Ministerie van EZ dienen deze kwalificerende soorten uit dit Natura 2000-gebied wel beschouwd te worden als gevoelig voor vermessing/verzuring. De ecologische effectbeschrijving wordt derhalve aangevuld met een beschouwing voor alle kwalificerende soorten, op basis van het concept-beheerplan Alde Feanen.

Ecologische effecten stikstofdepositie

De berekende extra depositie van minder dan 1 mol/ha/jr (trendscenario) tot maximaal 28 mol/ha/jr (maximale scenario) hebben per soort de volgende effecten:

Bittervoorn

Het concept-beheerplan voor de Alde Feanen gaat uit van de aanname dat alle factoren en processen die gelden voor het habitatype *Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden* ook gelden voor de bittervoorn. Ten aanzien van het betreffende habitatype wordt het volgende gesteld:

“In de Alde Feanen komen vegetaties van waterplanten nu slechts op een beperkt aantal plaatsen voor. De matige waterkwaliteit is hiervan de belangrijkste oorzaak. De sleutelfactor hierbij is het doorzicht. In de huidige situatie is het doorzicht onvoldoende voor de ontwikkeling van waterplanten, wat samenhangt met de voedselrijkdom van het water (vooral fosfaat) en de opwerveling van bodemslib. Stikstof speelt in de meren een minder belangrijke rol: de kritische depositiewaarden voor dit habitatype worden niet overschreden. Problemen met ammoniak-uitstoot vanuit de landbouw en NO_x vanuit verkeer en industrie vormt daarom in dit gebied voor dit habitatype en met de huidige depositie geen knelpunt.”

De berekende extra stikstofdepositie uit het plangebied zal derhalve geen effect hebben op de bittervoorn.

Grote en kleine modderkruiper

Het concept-beheerplan voor de Alde Feanen meldt ten aanzien van de knelpunten en kansen voor beide soorten het volgende:

“Door uitvoering van de KRW-maatregelen wordt een verdere verbetering van de waterkwaliteit verwacht. Hiermee is de verwachting dat dit op termijn een positief effect zal hebben op de potenties van het gebied voor deze soorten. Meer gegevens over het voorkomen van deze soorten is nodig om eventuele andere maatregelen te kunnen nemen. Ook het realiseren van gebieden met een flexibel peil en het creëren van meer areaal overstromingsgraslanden (paaiplaatsen) kan leiden tot een verbetering van de situatie.”

Stikstofdepositie en/of vermesting worden niet als relevante factor genoemd. De berekende extra stikstofdepositie uit het plangebied zal derhalve geen effect hebben op de beide modderkruipers.

Rivierdonderpad

Het concept-beheerplan voor de Alde Feanen geeft aan dat van deze soort vrijwel niets bekend is voor dit gebied. *“Zonder inzicht in de omvang en trend van de populatie, de aanwezigheid van geschikt biotoop in het gebied (stortsteen) en de verspreiding van de soort, is weinig te zeggen over de kansen die er in het gebied liggen. Ook is er geen uitspraak te doen of de behoudsdoelstelling kan worden gehaald.”*

Gezien het feit dat in het profielendocument voor deze soort niet wordt gesproken over vermesting of verzuring als knelpunt voor deze soort wordt er vanuit gegaan dat de berekende extra stikstofdepositie uit het plangebied geen effect zal hebben op de rivierdonderpad.

Gevlekte witsnuitlibel

Het concept-beheerplan voor de Alde Feanen stelt:

“Kansen voor de gevlekte witsnuitlibel liggen voornamelijk in de gebieden waarvoor eerder is aangegeven, dat er goede mogelijkheden zijn voor de uitbreiding van het oppervlak en de kwaliteit van het habitatype meren met krabbenscheer. Ook maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit zullen ten goede komen aan deze soort. Meer gegevens over het voorkomen van deze soort zijn nodig om eventuele andere maatregelen te kunnen nemen.”

Zoals ten aanzien van de bittervoorn al is beschreven, vormen problemen met ammoniak-uitstoot vanuit de landbouw en NO_x vanuit verkeer en industrie in dit gebied voor dit habitatype en met de huidige depositie geen knelpunt. Aangenomen wordt dat dit ook geldt voor de gevlekte witsnuitlibel.

Meervleermuis

Het concept-beheerplan voor de Alde Feanen meldt ten aanzien van deze soort dat het huidige leefgebied binnen de Natura 2000- begrenzing zowel in omvang als kwaliteit voldoende lijkt om het instandhoudingsdoel te realiseren. Vermesting, verzuring of stikstofdepositie worden nergens als knelpunt genoemd, evenals het profielendocument voor deze soort. Derhalve wordt er vanuit gegaan dat de berekende extra stikstofdepositie uit het plangebied geen effect zal hebben op de meervleermuis.

Broedvogels

Voor de broedvogels bruine kiekendief, porseleinhoen, rietzanger, roerdomp, zwarte stern en snor is stikstofdepositie een potentieel probleem, doordat dit leidt tot versnelling van verruiging, verlanding en verbossing van rietvelden en moerassen. Voor deze soorten kan bij een kleine extra depositie een mogelijk significant negatief effect niet geheel worden uitgesloten.

Niet-broedvogels

Zowel de profielendocumenten als de effectenindicator noemt vermesting voor geen van de niet-broedvogels een relevante factor voor behoud of herstel. Het concept-beheerplan voor dit gebied onderschrijft dit. Geconcludeerd wordt daarom dat de berekende extra depositie

voor geen van de niet-broedvogels relevante negatieve effecten zal hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen.

Habitattype	Toename a.g.v. trend-scenario	Toename a.g.v. max.scenario	Conclusie
bittervoorn	0,6 - 0,9	18 - 27	Niet significant
rivierdonderpad	0,6 - 0,9	18 - 27	Niet significant
grote modderkruiper	0,6 - 0,9	18 - 27	Niet significant
kleine modderkruiper	0,6 - 0,9	18 - 27	Niet significant
meervleermuis	0,6 - 0,9	18 - 27	Niet significant
gevlekte witsnuitlibel	0,6 - 0,9	18 - 27	Niet significant
porseleinhoen	0,6 - 0,9	18 - 27	Mogelijk significant
rietzanger	0,6 - 0,9	18 - 27	Mogelijk significant
roerdomp	0,6 - 0,9	18 - 27	Mogelijk significant
snor	0,6 - 0,9	18 - 27	Mogelijk significant
zwarte stern	0,6 - 0,9	18 - 27	Mogelijk significant
Niet-broedvogels	0,6 - 0,9	18 - 27	Niet significant

Tabel 3 Effecten extra stikstofdepositie op soorten Alde Feanen (in mol N/ha/jr)

Groote Wielen, Deelen, Sneekermeergebied en Oudegaasterbrekken etc.

Deze drie Natura 2000-gebieden kennen geen stikstofgevoelige kwalificerende habitats maar wel enkele kwalificerende soorten die stikstofgevoelig zijn. Het *Concept-Ontwerp Beheerplan Natura 2000-gebied Merengebied Fryslân* (dec 2012) waar het Sneekermeergebied en Oudegaasterbrekken etc. deel van uitmaken, stelt ten aanzien van deze soorten het volgende m.b.t. stikstofdepositie:

“Van de instandhoudingsdoelen in de drie Natura 2000-gebieden in het Friese Merengebied worden alleen kwartelkoning, Kievit, kemphaan en grutto als mogelijk ‘stikstofgevoelig’ beschouwd. Dat geldt alleen als er delen van het gebied zijn die door deze soorten gebruikt worden en die negatief beïnvloed worden door stikstofdepositie. Kievit, kemphaan en grutto staan op de lijst van instandhoudingsdoelen als niet-broedvogel. Ze gebruiken de Natura 2000-gebieden vooral als slaap- en rustgebied en in mindere mate ook als foerageergebied. In beginsel zou de functie als foerageergebied beïnvloedt kunnen worden door stikstofdepositie. Op de meeste plaatsen ligt echter de kritische depositiewaarde voor het potentiële foerageergebied ruim boven de huidige stikstofdepositie. Voor deze soorten zijn daarom geen negatieve effecten van stikstofdepositie te verwachten. Datzelfde geldt voor de kwartelkoning als broedvogel van vooral nat, matig voedselrijk grasland en dotterbloemgrasland: de kritische depositiewaarde voor het potentiële broedgebied ligt ruim boven de huidige stikstofdepositie.”

Het *Ontwerp Beheerplan Natura 2000-gebied Groote Wielen* (1 februari 2011) noemt het thema stikstofdepositie in het geheel niet. Voor het gebied Deelen is op dit moment nog geen (ontwerp)Beheerplan beschikbaar.

Met een flinke slag om de arm wordt daarom geconcludeerd dat extra depositie vanuit het plangebied Franekeradeel geen blijkbaar geen centrale rol speelt in de ecologie van de Natura 2000-gebieden *Groote Wielen, Deelen, Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.* en *Sneekermeergebied*. Wellicht dat negatieve effecten kunnen optreden op de soorten die in het gebied Alde Feanen gevoelig blijken voor stikstofdepositie, zoals hierboven beschreven (roerdomp, porseleinhoen, zwarte stern, rietzanger, snor).

IJsselmeer

Het rapport *Doeluitwerking Natura 2000 IJsselmeergebied* (RWS, 2010) stelt ten aanzien van het stikstofgevoelige habitatype H7140A 'overgangs- en trilvenen' het volgende:

"In Nederland komt dit habitat vooral voor in het laagveengebied, maar ook langs de Friese IJsselmeerkust. In de successie gaat het type dan over in subtype B 'Veenmosrietlanden' en op termijn kan het overgaan in bos (Elzenbroek). Met maaibeheer kan de successie worden tegengegaan of middels het creëren van nieuwe verlandingsfasen (graven nieuwe sloten en dergelijke). Het habitat gaat sterk achteruit door verzuring, verdroging en eutrofiëring (vooral P). Het habitat is gevoelig voor stikstofdepositie vanuit de lucht. Specifieke studies moeten uitwijzen of dit negatieve effect te mitigeren is door middel van maatregelen.

De restanten van overgangs- en trilvenen komen tegenwoordig alleen nog op een enkele zeer kleine plek voor in de Makkumernoordwaard langs de Friese kust (Henk Jager, It Fryske Gea, via John Janssen, Alterra, c. 3,84 ha). In deze gebieden komt het subtype A (trilvenen) voor. Het habitat is afhankelijk van matig voedselrijk water uit kwelsituaties of omgevingswater. Het relatief rijke IJsselmeerwater is mogelijk te rijk hoewel de verder verbeterde waterkwaliteit gunstig zou kunnen zijn. De actuele stikstofdepositie ter hoogte van de Makkumer Noordwaard (eilandje voor de kust) is 772 Mol/ ha/jaar (aan de IJsselmeerszijde)³ en overschrijdt daarmee niet de kritische depositiewaarde van dit habitatype voor stikstof (1200 Mol/ha/jaar)⁴. Met behulp van maaibeheer kan de successie worden tegengegaan en kan het habitat nog in stand worden gehouden. Als maatregel moet in elk geval het behoud van de zeer kleine overgebleven plekken van dit habitatype op de Makkumernoordwaard gewaarborgd zijn waarbij hooilandbeheer en kleinschalig plagen moet worden voortgezet. Eerdere suggesties als zou het habitatype ook nog bij Stoenckherne en/of op het Workumer Nijland voorkomen, blijken te berusten op een te ruime interpretatie van de kenmerken van het type (mond. med. John Janssen, Alterra)."

De afstand van de rand van het plangebied Franekeradeel tot de Makkumernoordwaard bedraagt circa 11 km. Op basis van de berekende deposities op het gebied Alde Feanen op circa 19 km afstand wordt in het trendscenario een extra depositie op de Makkumernoordwaard verwacht van 1,0 tot 1,5 mol/ha/jr. In het maximale scenario wordt deze extra depositie geschat op 30 tot 45 mol/ha/jr. De kritische depositiewaarde van H7140A wordt daarmee ook bij het maximale scenario niet overschreden. Effecten kunnen daarom met zekerheid worden uitgesloten.

Van Oordts Mersken en Wijnjeterper Schar

Van beide gebieden ontbreekt momenteel een (ontwerp)Beheerplan. In beide gebieden is het zeer stikstofgevoelige habitat *Heischrale graslanden, vochtige, kalkarme variant* (6230vka) aanwezig. De kritische depositie van dit habitat wordt momenteel ruimschoots overschreden. De afstand van de rand van het plangebied Franekeradeel tot beide gebieden bedraagt circa 29 respectievelijk 37 km. Op basis van de berekende deposities op het gebied Alde Feanen op circa 19 km afstand wordt in het trendscenario een extra depositie op de Makkumernoordwaard verwacht van 0,5 tot 1 mol/ha/jr. In het maximale scenario wordt deze extra depositie geschat op minimaal 10 mol/ha/jr. De kritische depositiewaarde van H7140A wordt daarmee vooral bij het maximale scenario verder overschreden. Significante negatieve effecten kunnen daarom niet worden uitgesloten.

3) Volgens de meest recente gegevens (2012) is deze depositie enkele tientallen mollen lager.

4) Inmiddels 1214 mol/ha/jr

Waddenzee, Duinen Vlieland, Terschelling en Ameland

Een ontwerp-beheerplan voor deze Natura 2000-gebieden ontbreekt vooralsnog, zodat recent inzicht in de staat van instandhouding van de afzonderlijke habitats en soorten de relevante knelpunten en oplossingsrichtingen momenteel ontbreekt. Ten aanzien van de kwalificerende habitats is in de passende beoordeling geconstateerd dat zowel in het trendscenario als bij het maximale scenario de effecten op de meeste duinhabitats negatief zullen zijn. Eenzelfde conclusie is getrokken ten aanzien van een aantal kwalificerende vogelsoorten (o.a. velduil, blauwe kiekendief, tapuit, dodaars en strandplevier). Verdere verrijking van de duinvegetaties als gevolg van extra stikstofdepositie kan niet worden uitgesloten. Daarmee komt ook de verbeterdoelstelling voor deze soorten van open duingebied in gevaar zodat sprake is van mogelijk significant negatieve effecten.

Aanvullend kan worden opgemerkt dat deze conclusie waarschijnlijk ook geldt voor de broedvogels lepelaar, paapje, roerdomp, grauwe klauwier en bruine kiekendief. De effectbeoordeling voor de kwalificerende soorten (m.u.v. de niet stikstofgevoelige niet-broedvogels) ziet er derhalve als volgt uit:

Habitattype	Toename a.g.v. trend-scenario	Toename a.g.v. max. scenario	Conclusie
Groenknolorchis	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Drijvende waterweegbree	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Roerdomp	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Lepelaar	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Aalscholver	0,5 – 1,0	15 - 30	Niet significant
Eider	0,5 – 1,0	15 - 30	Niet significant
Bruine Kiekendief	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Blauwe Kiekendief	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Kleine Mantelmeeuw	0,5 – 1,0	15 - 30	Niet significant
Porseleinhoen	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Bontbekplevier	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Strandplevier	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Dwergstern	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Velduil	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Tapuit	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Paapje	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Rietzanger	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant
Grauwe Klauwier	0,5 – 1,0	15 - 30	Mogelijk significant

Tabel 4 Effecten extra stikstofdepositie op soorten Waddengebied (in mol N/ha/jr)